

положни дупки и „мушамата“ бѣше готова! Но дъждътъ шибаше немилостиво — отъ колѣнетѣ надолу никой не можеше да се упази и всички бѣха мокри. Колко бѣше нужна почивката! Вървишъ, вървишъ, а шосето край нѣма, впила се оная раница въ рамената, тежи като цѣла планина! И всичко това само съ единъ черъ хлѣбъ, който бѣха получили отъ Куманово, и то съ голѣма мжка, защото бѣше опредѣленъ за VII дивизия. Насмалко дружинитѣ трѣбваше да тръгнатъ безъ хлѣбъ! И щѣха да вървятъ тия герои, защото хе тамъ, задъ почернѣлитѣ мокри хълмове, единъ роденъ полкъ трошеше своитѣ грди.

Въ тъмната нощъ разтегнатата верига отъ приведени човѣшки сжщества имаше страненъ видъ. Не напомняше ли тя страшнитѣ войски на царь Самуила? Къмъ Вардара вървѣха тѣ! Въ водитѣ на тази чудна рѣка още веднъжъ отекнаха победнитѣ викове на българскитѣ войски. . .

И надъ сивата човѣшка върволица бдѣха духоветѣ на древнитѣ витязи.

Нѣмаше вече мисль за покой! Чертаеше се най-широката и най-хубавата рамка на нашето отечество: — Вардаръ до нозетѣ ни, предъ насъ Люботрънъ . . . Нали за Шаръ ни бѣха учили, че до тамъ сж били нашитѣ предѣли!

Вървѣха войскитѣ безъ спиртъ и почивка. Мокри бѣха тѣ, гладни, съ подбити крака, но вървѣха, както никоя войска не би вървѣла. Где бѣше тилътъ ни? Кой даваше хлѣбъ? Никой! Това бѣше нашата стихия.

Всичко остана 100 клм. назадъ — интендантства, болници, фурни, обози и пр. Кой може да догони тѣзи крилати дружини?! Ако би имало навреме хлѣбъ, до 10 октомврий всичко би се свършило. Изходътъ на сърбитѣ би билъ прекъснатъ задъ Качаникъ — Феризово и всичко би попаднало въ пленъ . . . Дайте само хлѣбъ на българския войникъ, облѣчете го добре, той знае по-добре урока си отъ най-прехваления патриотъ.

Развиделяваше се, когато последната, 2-а дружина, отъ колоната, стигна гр. Скопие.

Първа, трета и четвърта дружини останаха на открито на 3 клм. североизточно отъ града, гдето, безъ дърва и вода, прекараха до сутринята.

Въ града 2-а дружина биде поставена шпалиръ за тържественото влизане на принцъ Кирилъ.

Пакъ радость, пакъ вѣнци и цвѣтя.

Единъ народъ се пробуждаше отъ вѣковния си сънъ. . . Старци не вѣрваха на очитѣ си, а младитѣ като да бѣха омагьосани! . . . „Голѣма войска сте имали, брей! Край нѣма — два дни все вървятъ и не могатъ да се извървятъ“. Тѣй говорѣше единъ старецъ, изправенъ край шосето, смаянъ предъ гледката на безконечната човѣшка колона.

Скопие бѣше оживѣлъ следъ двудневното мъртвило, когато се водѣше боятъ по източнитѣ височини. Особено радостни бѣха албанцитѣ и турцитѣ, защото познаваха на-